

Gryende verdier for en global økonomi

Originalens tittel:

Emerging Values for a Global Economy
(1993 Revised Edition)

Utgitt etter samtykke fra
European Bahá'í Business Forum

Oversatt av:

Gunnar Jonsson

ISBN: 978-82-90224-25-2

2. opplag 2007

© Bahá'í Forlag, 1995

Bahá'í Forlag

Oslo 2007

Gryende verdier for en global økonomi

I dag, kanskje mer enn noen sinne, står bedriftsledere og ledere innen det internasjonale næringsliv overfor utfordringer av enorm rekkevidde og kompleksitet. På den ene side fører globaliseringen av markeder og intens konkurranse til økt vektlegging av kundens behov, kvalitetsforbedring, mer konkurransedyktige priser og bedret tilpassningsdyktighet. På den annen side tvinger også andre samfunnsproblemer, slik som den globale miljøkrisen, bedriftsledere til å revurdere grunnleggende forutsetninger og stille spørsmål ved eksisterende og hevdvunne fremgangsmåter.

Mer generelt har kommunismens fall og slutten på den kalde krigen mellom to motstridende økonomiske og moralske ideologier gitt opphav til et internasjonalt samarbeidsklima. Den gjensidige avhengigheten mellom folk og nasjoner på det finansielle og økonomiske området, såvel som innen vitenskap og politikk, blir i økende grad anerkjent. Med lynets hastighet krysser dagliglivets lyd og bilder planeten og gjør den globale landsbyen til virkelighet. Utfordringen som både bedriftsledere og statsmenn nå står overfor, er hvordan å forme en ny verdensorden hvor privat næringsliv kan blomstre og likevel være en integrert del av en større ambisjon om å bedre samfunnet som helhet og gjenopprette vår planets helse.

I 1992 ble hundreårsminnet for Bahá'u'lláhs bortgang markert. Han var en profetisk skikkelse fra det 19. århundre. Den voksende innflytelse som blir hans visjoner til del, er i seg selv et av de mest bemerkelsesverdige fenomener i vår samtidshistorie. Vi føler at dette øyeblikket byr på en unik mulighet til å reflektere over hans visjon for menneskehetens fremtid og over hans lære, en lære som vedrører alle aspekter ved menneskelig virksomhet, næringsliv og økonomisk aktivitet inklusive. Hans lære har dyptgripende og positiv betydning for selve næringslivets natur. Hans budskap ble i sin tid spredt til verdens regjerende monarker og til religiøse og politiske ledere som på den tiden holdt menneskehetens anliggender i sine hender. I dag befinner næringslivets ledere seg blant verdens viktigste beslutningstakere og er blant dem som har størst innflytelse. Det er derfor passende at vi nå i samme ånd prøver å spre dette budskapet på ny.

En ny holdning til arbeid

Fremst i Bahá'u'lláhs lære er det som berører enkeltindividets natur og livsformål. Det er to dimensjoner ved menneskets natur. Én er knyttet til den fysiske tilværelsen - en instinktiv drift som motiverer til fysisk overlevelse og ervervelse av livets nødvendigheter. Den andre spinner ut av de evner som skiller mennesket fra alle andre former for liv og som er kjent som den menneskelige ånd, som overskrider «her og nå» og finner uttrykk i omtanke for andres velferd og behovet for å finne en mening med livet utover den fysiske tilværelsen. Enkeltindividets livsformål er å utvikle denne edle siden og derigjennom kollektivt «å bringe videre en stadig fremadskridende sivilisasjon».

En viktig konsekvens av dette prinsippet er holdningen til arbeid som er hevet til samme stade som tilbedelse hvis det utføres i en ånd av tjeneste. Når yrkesstolthet mangler, blir arbeidet en byrde og reduseres til en ren praktisk funksjon som et middel til å tjene til livets brød eller til å tilegne seg eiendom og makt. Det som gir arbeidet mening, er en ånd av tjeneste overfor menneskeheten, uttrykt i arbeidssituasjonen som «kunden», det være seg internt eller eksternt. En slik positiv fokusering på kunden genererer kreativitet og engasjement, og denne holdningen muliggjør også at fagarbeiderens og håndverkerens rolle i samfunnet blir riktig verdsatt. Dessuten gir den en anerkjennelse av at hver enkelt arbeidstaker gjør en verdifull innsats for helheten. Å styrke denne holdningen er selve kjernen i moderne ledelsesprinsipper, så som positiv forsterkning, evneoppbygging, selvstyrende grupper og jobbberikelse.

En slik foredlende holdning fører til verdighet på arbeidsplassen og frigjør drivkraften bak kvalitet i handling og motiverer til streben etter fremragenhet.

Verdiskapning

En større verdiskapning er uten tvil hjørnesteinen i enhver forbedring av samfunnets materielle velferd. Et skille må imidlertid settes mellom det å skape virkelige verdier og prosessen med å akkumulere

rikdom. Virkelige verdier oppstår når en bedrift skaper et nytt produkt eller en tjeneste som gavner samfunnets medlemmer ved å dekke behov, skape arbeid og generere økonomisk aktivitet. Akkumulert rikdom oppstår ikke nødvendigvis som et resultat av virkelig produksjon, men kan ganske enkelt være et resultat av finansielle transaksjoner som omfordeler rikdom til dem som allerede er rike.

Bahá'í-skriftene motsetter seg ikke personlig rikdom. Faktisk understrekes viktigheten av at alle belønnes i forhold til egen innsats og fortjeneste. Alle mennesker oppfordres sterkt til *«å tjene til livets opphold ved sitt kall»*. Ytterliggående rikdom og fattigdom fordømmes imidlertid som urettferdighet i samfunnet. Menneskeheten oppfordres til *«å være generøs i medgang»*. Gjennom utnyttelsen av rikdom, dens frivillige deling og måten den brukes på, kan vår edle natur utvikles. Verdiskapningsprosessen fordømmes derfor slett ikke, men betraktes som et middel til å utslette fattigdom og bringe tilveie velstand til de mest trengende i samfunnet, et middel hvorved vitenskap og kunst kan blomstre, sivilisasjonen kan gå fremover og et progressivt og rettferdig samfunn kan etableres. Profitt-motivet må derfor ledes av moralske verdier, ikke undertrykkes.

Gevinstdeling

Et annet bahá'í-prinsipp er at de som arbeider for en organisasjons-suksess i viss grad bør ta del i den gevinst som skapes gjennom deres innsats. Helt uavhengig av rettferdighetsprinsippet i gevinstdeling, bidrar den følelse av tilhørighet, medeierskap og lojalitet som skapes direkte til de bedriftenes beste som velger denne løsningen. Dette er et prinsipp som har vært rikelig demonstrert i praksis.

Etterhvert som gevinstdeling blir mer vanlig, vil den bidra til å redusere spenningen mellom bedriftseiere og arbeidsstokk og føre til en reduksjon i konflikter og streiker. Fordelingen av fruktene fra bedriftens virksomhet blant dens bidragsyttere skaper harmoni, tilfredshet og forståelse. Sammen med anvendelsen av prinsippet om rådslagning vil gevinstdeling føre til en dramatisk forbedring i forholdet mellom arbeidsgivere og arbeidstakere.

Rådslagning

Den skapende energien som utgår fra det menneskelige sinn blir stadig mer anerkjent som en vel så viktig ressurs som tradisjonelle produksjonsfaktorer. En av hovedårsakene til svikten i kreative individers evne til å kommunisere idéer og meninger effektivt, særlig i arbeidsgiver-arbeidstaker forhold, er organisasjonenes begrensede evne til å lytte, til å bedømme idéer på en nøytral måte og til å handle hensiktsmessig i respons til disse idéene. Styrkingen av individet innenfor en gruppe kan kun oppnås gjennom oppriktig, avbalansert og vennlig rådslagning der «*sannhetens gnist*» oppstår i «*sammenstøtet mellom forskjellige meninger*». Bahá'í-læren identifiserer rådslagning som det middel som lar beslutninger fattes på beste måte, og foreskriver den nødvendige holdning og ramme for dens mest effektive og harmoniske gjennomføring. Det menneskelige potensiale og engasjement som frigjøres ved å benytte den kreative evnen hos det enkelte individ gjennom rådslagning og delegering til de ansatte har en evne til å forvandle. Det geniale oppdages på denne måten.

Den feminine balansen

Én av de faktorer som hindrer mange organisasjoner i å oppnå sitt fulle potensiale, er den rådende holdningen overfor kvinner i arbeidslivet. De vaner og fordommer som fortsatt hindrer det store flertall av kvinner i å yte sitt unike bidrag, er urettferdige og må imøtegås og korrigeres på en uredd måte.

Utover det meget viktige arbeidet med å oppnå full likestilling mellom kjønnene må det imidlertid vokse frem et engasjement for skapelsen av et moralsk og psykologisk klima der feminine kvaliteter kan finne sitt uttrykk. Bahá'í-skriftene sammenligner menneskets feminine og maskuline aspekter med en fugls vinger, hvor begge vingene må arbeide i harmoni for at fuglen skal kunne fly. Organisasjoner som har prøvd å etablere denne balansen, har sett positive konsekvenser i form av både økonomisk og menneskelig suksess.

Forretningsetikk

Bahá'í-læren fremhever ærlighet som grunnlaget for alle menneskelige dyder. Ærlighet er en nødvendig faktor for tillit og lojalitet. Utviklingen av etikk i næringslivet blir nå ofte ansett som god forretning. Egenskaper som ærlighet, tillit, troverdighet og integritet på et personlig og yrkesmessig plan vil sammen med etisk og miljømessig følsom oppførsel på bedriftsplan bli vevet sammen i en livsfilosofi, i forretningsregler og forretningsmål for mange større bedrifter. Hvis næringslivets synkende tillit blant folk flest skal kunne stanses, må bedriftene vise både i ord og handling at de er etiske og ansvarlige, og at de holder fast ved aksepterte juridiske normer og internasjonale standarder - i både ånd og bokstav.

Allmenn utdanning

Utdanning og opplæring er nøkkelingredienser i et samfunns økonomiske suksess. Det menneskelige potensiale, uendelig i omfang og variasjon, kan bare frigjøres gjennom fordomsfri utdanning som er universell og progressiv i sin natur. Ingen nasjon kan oppnå suksess uten at utdanning blir alle innbyggerne tildelt. En fremstående tenker innen ledelse beskrev kunnskap og ferdigheter som «den virkelige kapital» og «den primære kilden til velstand». Utviklingen av menneskelige ressurser sammenlignes i bahá'í-skriftene med å grave etter edelsteiner:

«Betrakt mennesket som en gruve full av edelsteiner av uvurderlig verdi. Utdanning kan, alene, være årsak til at dens skatter blir åpenbart og gjøre menneskeheten i stand til å dra nytte av dem.»

Definisjonen av utdanning må utvides til å omfatte oppdragelse i moralske og etiske verdier, og en radikalt anderledes holdning til arbeid og tjeneste i forhold til den som er fremherskende i dag.

En ny verdensorden

For næringslivet er en stadig krympende verden og en global økonomi ikke lenger noe uoppnåelig, de er allerede realiteter. Ingen større

bedrift kan lenger arbeide i et isolert miljø. Etterhvert som nasjoner blir mer og mer avhengige av hverandre og etterhvert som mennesker forstår den effekten som andres situasjon har på deres egen, forsterkes følelsen av deltagelse i og tilhørighet til et verdenssamfunn. For de fremvoksende nye nasjonene, som ofte er resultater av frigjørelse fra sentralisert kontroll og dominans, er behovet for å bli en del av et sammenhengende verdenssamfunn enda mer presserende.

Dette gjør en ny internasjonal orden til en påkrevd nødvendighet. En slik gryende orden må gi rom for en inngående betraktning av nåtidens økonomiske forskjeller og avgjøre hvordan verdens ressurser bør organiseres, dens råvarekilder bli tatt vare på og utnyttet på en fornybar måte, dens markeder koordineres og utvikles og distribusjon av dens produkter kontrolleres.

Bahá'í-læren fremholder visjonen om en slik verdensorden, en orden hvor hjørnesteinen er den universelle anerkjennelsen av menneskehetens enhet. Etableringen av et verdenssamvelde av nasjoner, og de internasjonale institusjoner som er nødvendige for å støtte et slik samvelde, vil til slutt lede til fremveksten av:

«.. et verdenssamfunn der alle økonomiske hindere vil ha blitt fjernet for alltid og den gjensidige avhengigheten mellom kapital og arbeid definitivt anerkjent; der larmen fra religiøs fanatisme og strid for alltid vil ha stilnet; der flammene av rasehat endelig vil være slukket; der en felles internasjonal lov - produktet av verdens føderative representanter - skal ha sin sanksjon i den umiddelbare og samordnede intervensjon av de samlede kreftene av de føderative enhetene; og til sist et verdenssamfunn der raseriet av lunefull og militant nasjonalisme er blitt omformet til en vedvarende bevissthet om verdensborgerskap - slik fremstår i sin fulle bredde, den orden som Bahá'u'lláh foregriper, en orden som skal bli betraktet som den ypperste frukt av en langsomt modnende tidsalder.»

Mot nye verdier

Samstemmigheten mellom disse bahá'í prinsippene og de normer

som nå vokser frem og tas i bruk i næringslivet som «beste praksis», er slående. Disse normene blir i stadig økende grad anerkjent som de virkelige kjennetegn på et progressivt, opplyst og fremtidsrettet forretningsforetakende. Vellykkede multinasjonale selskaper som betjener verdensmarkedet ønsker nasjonal mangfoldighet velkommen. De sørger for leveringssystemer som er følsomme for lokale ønsker og skikker, samtidig som de er samordnet med de multinasjonale selskapenes globale strategier innen markedsføring, produksjon, forskning og utvikling.

Disse selskapene ser ikke lenger seg selv som amerikanske, japanske eller europeiske, men som globale selskaper med en kultur som sikter mot å overbrygge nasjonale trekk og som arbeider mot høyere idealer og verdensstandarder. Hvorvidt de oppnår dette avhenger av de ansattes engasjement og motivasjon i en arbeidssituasjon hvor læring og forbedring vektlegges samtidig som forskjellige meninger og synspunkter respekteres - best beskrevet som «enhet i mangfoldighet». Like viktig er det å drive bedriften som et optimalisert, integrert system uhindret av nasjonale grenser og andre kunstige begrensninger.

Likeledes kreves det en høyere bevissthet og et globalt syn for å løse de presserende problemer som menneskeheten står overfor. En slik bevissthet synes å vokse frem på en forunderlig måte, delvis hjulpet av den raske spredningen av informasjon som er gjort mulig gjennom moderne teknologi. Denne gryende globale bevisstheten rettes mot et nytt moralsk og sosialt paradigme, forutbestemt til i siste instans å frembringe en ny verdenssivilisasjon.

Et nytt paradigme innen ledelse må også vokse frem - et paradigme i første hånd skapt av eksterne krefter som organisasjoner og individer reagerer på. Dette nye paradigmet må uunngåelig preges av menneskelige verdier som er i samsvar med menneskehetens voksende modenhet og som tar i betraktning det globale markedet vi arbeider i. Dets viktigste egenskap må være balansen mellom materielle verdier og moralske og åndelige verdier som er iboende i individet. En mer helhetlig visjon av en organisasjons formål og virksomhet er også påkrevd. En slik visjon vil, på den ene side, utvide organisasjonens formål utover det å tilfredsstille aksjeeierne med utbytte og vekst, til å omfatte ansvarlighet overfor

ansatte, kunder, leverandører og samfunnet som helhet, og vil dermed i stedet fremme tanken om mangfoldige bidragsytere. På den annen side vil denne visjonen utvide selve definisjonen på en organisasjon fra struktur, hierarki, kommandokjeder og kontrollområder til å innbefatte andre dimensjoner som mennesker, verdier, etikk, kultur og stil med minst like stor vekt.

Dette påkaller intet mindre enn en radikal kulturforandring der begreper som er grunnleggende humanitære og åndelige i sin natur vil bli normgivende over tid. Disse innbefatter eliminering av rase-, kjønns- og annen diskriminering, respekt for andres meninger uavhengig av bakgrunn eller posisjon i arbeidslivet, samt aktiv omtanke for det globale miljøet. Kort sagt å handle mer ansvarlig, i samsvar med menneskehetens voksende kollektive modenhet.

Den store sammenhengen

Bahá'í-læren ser utviklingen av menneskeheten som en helhet med både kapasitet og mulighet til å se hele panoramaet av sin åndelige, sosiale og økonomiske utvikling som én eneste prosess. I sivilisasjonshistorisk sammenheng har formålet med de store påfølgende religionene og deres visjonære grunnleggere vært å forberede den menneskelige bevissthet på foreningen i én rase, i én og samme organisme, i stand til å ta ansvar for sin kollektive fremtid. Menneskeheten har beveget seg gjennom stadier i sin kollektive utvikling som ligner på spedbarnsalder, barndom og ungdom i det enkelte menneskets modning. Vi opplever nå begynnelsen på vår kollektive modenhet, utstyrt med nye ressurser og muligheter som vi bare har den vageste forståelse av.

Kanskje en unik og særpreget egenskap ved bahá'í-perspektivet er den erfaringen det verdensomfattende bahá'í samfunn har som en levende, organisk og dynamisk modell på en altomfattende enhet, en fusjon av mange i et hele. Mellom fem og seks millioner mennesker fra mange nasjoner, kulturer, klasser og stammer er engasjert i et vidt spekter av aktiviteter for bl.a. å tjene sosiale og økonomiske behov hos mennesker i en rekke land. Bahá'í-samfunnet er én sosial organisme, en organisme som

representerer variasjonen i den menneskelige familie, leder sin virksomhet gjennom et system av allment aksepterte prinsipper for rådslagning og administreres gjennom et nettverk av valgte institusjoner i 174 land og 17.000 steder. Denne erfaringen er et levende bevis på at grunnleggerens visjoner er praktisk gjennomførbare.

Idet menneskeheten beveger seg mot sin felles fremtid er det tid for å reflektere over disse konseptene og vurdere i hvilken grad Bahá'u'lláhs prinsipper har vunnet gjenklang i verden. Alle inviteres til å undersøke disse prinsippene fordomsfritt og til å engasjere seg i en dialog om de gryende verdier og systemer som nå er nødvendige for å ta ansvarlige beslutninger i et næringslivet i en stadig mer komplisert og global økonomi.

What is EBBF?

The European Bahá'í Business Forum (EBBF) is a network of nearly 300 business people residing in 50 countries throughout the world. EBBF is drawing increasing attention in Europe through its promotion of responsible and ethical business practices, its collaboration with other networks with similar values and with various United Nations agencies, and its promotion of entrepreneurship and ethics in many Eastern and Central European countries.

History. EBBF began in 1990 as an informal network of men and women in business and management. 1993, EBBF was registered in Paris, France as a non-profit association. Its membership is open to men and women of all faiths and all nationalities who have a legitimate interest in business and who recognize the importance of positive values in management.

Vision and Mission. Members of the European Bahá'í Business Forum have endorsed the following statement of vision and mission:

Vision: to enhance the well-being and prosperity of humankind

Mission: to promote ethical values, personal virtues, and moral leadership in business as well as in organizations of social change.

To carry out this mission, EBBF:

- Provides a forum for business leaders to explore ways and means of applying ethical and moral values in their daily professional lives.
- Seeks to be a constructive force for change and innovation in management practices, with a focus on relating moral and ethical principles to business success.
- Initiates and publishes scholarly works in the field of management.

Membership. EBBF members represent nearly all countries in Western Europe and ten of the emerging democracies in Eastern and Central Europe. EBBF members also reside in the Americas, Asia and several

ral African countries. This diversity is enhanced by the members' varied professional fields and interests. While the focus of membership development has been on decision makers, ranging from entrepreneurs to top executives in large companies, present members also include young professionals, consultants and managers as well as students of business and economics.

For further information about the European Bahá'í Business Forum, please see our web site: www.ebbf.org

EBBF publications in English:

- **Entrepreneurship** by George Starcher. A compilation of six articles published in the Albanian Economic Tribune.
- **Managing Change** by Greg Dahl.
- **Ethics and Third World Development - The Role of Multinational Corporations** by Michel Zahrai.
- **Towards a New Paradigm in Management** by George Starcher.
- **Group Decision Making and Bahá'í Consultation** by Ezzat Zahrai.
- **Voluntary Sharing** by Peter Mühlshlegel.
- **Ethics after Socialism: Now or Ever?** An article by Dorothy Marcic and George Starcher based on their experience in Bulgaria.
- **Ethics & Entrepreneurship: An Oxymoron? The transition to a Free Market Economy in Eastern Europe** by George Starcher.

Liste over flere publikasjoner finnes på Internett: www.ebbf.org